

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Corollaria notaru digna,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

judicii in intellectu, quæ sunt præcipuæ dotes ac perfectiones naturæ rationalis.

Obijciens quarto: Angelus post electionem manet plene liber: Ergo potest eam revocare, vel non continuare. Antecedens est certum: nulla enim potentia activa, per hoc quod agit, seipsam delinuit. Consequentia verò probatur: quia ut aliquis sit liber circa actum quem elicit, debet posse illum suspendere, vel elicere oppositum.

Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam? Ad cuius probationem dicendum est, non esse necessarium ad hoc ut aliquis sit liber circa aliquem actum quem elicit & continuat, quod pro omnitempore & statu possit eum suspendere, & elicere oppositum, sed sufficit quod illa indifferentia habeatur in initio, quando primò electio: unde ut Angelus remaneat liber post electionem, non requiritur ut illam possit revocare, sed sufficit ut illam potuerit non habere, quando illam se determinavit.

Ex quo intelliges, tres esse libertatis gradus, secundum tres gradus naturæ intellectuales, scilicet humanæ, angelicæ, & divinæ. Primus gradus dicit indifferentiam ad elicendum & non elicendum actum, & ad revocandum vel non revocandum actum jam elicatum; & hic convenit homini, ob imperfectionem cognitionis. Secundus dicit indifferentiam ad elicendum vel non elicendum actum, non autem ad revocandum illum jam semel elicatum, & hic competit Angelis, ob perfectionem modum cognoscendi res sine discursu, & simpliciter intuitu, ut antea exposuimus. Tertius denique dicit indifferentiam, non ad elicendum actum absolute & quoad iuriam entitatem, sed solum ad determinationem actus ad quodlibet objectum, aut per modum volitionis, aut per modum nolitionis: hic gradus soli Deo convenit, ob summam ejus immutabilitatem & immutabilitatem, ut vidimus in statu de voluntate Dei, agendo de ejus libertate. Sicut ergo Deus liberrimè vult aliquod objectum, quamvis ex suppositione quod actus illius terminetur ad illud per modum volitionis, non potest hoc modo non terminari: ita etiam Angelus libere vult quod semel elegit; quamvis non potest revocare electionem, quia talis est natura libertatis ipsius.

Obijciens ultimò: Si Dæmon esset impotens ad revocandum suum peccatum, tam ab intrinseco, et natura suarum potentiarum; quam ab extrinseco, & subtractione omnis gratiæ, etiam actualis, continuatio in peccato non posset ei imputari ad culpam: Sed hoc non est dicendum: Ergo sequela Majoris probatur: quia impotentia excusat à peccato, ut communiter docent Theologi: imò ex hoc inferunt, urgente obligatione alicujus præcepti supernaturalis, Deum non posse denegare homini auxilium, saltem sufficientes, ad illud implendum, aliàs peccatum ei non posset imputari, cum nemo peccet in eo quod virtute non potest.

Respondeo negando sequelam Majoris. Ad cuius probationem dico quod impotentia excusat à peccato, quando est naturalis & involuntaria, seu electio libera electione voluntatis. Quemadmodum enim si quis, navigatione suscepta, unicum quod habebat præ manibus brevium (sine quo officium ad quod obligatur recitare non poterat) in mare projeceret, censeretur singulis diebus peccare mortaliter, quoad usque illa projectio esset retractata, quia scilicet impotentia ad recitandum

A officium, ex actu aliquo libero & voluntatio proveniret: ita pariter, quamvis Dæmon sit tam ab intrinseco ex natura suarum potentiarum, quam ab extrinseco ex subtractione omnis gratiæ, impotens ad desistendum à suo primo peccato, hoc ipso tamen quod talis impotentia & inflexibilitas in malo, non provenit, neque ab extrinseco, neque ab intrinseco, nisi facta suppositione primæ electionis omnino deliberatæ, continuatio in peccato justè illi imputatur ad culpam. Solutio est D. Thomæ quæst. 16. de malo art. 5. ad 11. ubi ait: *Sicut ebrius tenetur non peccare, non quidem considerato præsentis status, sed considerata ebrietatis voluntaria causa, secundum quam imputatur ei aliquid ad culpam: ita etiam potest intelligi quod Diabolus tenetur converti ad Deum, quamvis hoc ei sit impossibile secundum præsentem statum, quia in hunc statum ex voluntaria causa devenit.*

B

§. III.

Corollaria notatu digna.

EX dictis inferes primò, quod si Deus Angelis longiorem viam concessisset, centum videlicet annorum, mali Angeli toto illo tempore suæ viæ mansissent in malo obstinati, non obstinatione completâ & simpliciter tali, sed incompletâ & secundum quid.

C Prima pars hujus corollarii patet ex dictis: nam, ut supra ostendimus, conaturale est Angelo immobiliter adhærere objecto, quod semel omnino deliberatè & perfectè apprehendit & elegit. Secunda verò sua datur: nam ad obstinationem completam requiritur immobilitas in malo, proveniens tam ex intrinseca, quam extrinseca causa: licet autem tunc mali Angeli essent immobiles ex causa intrinseca, non tamen ex causa extrinseca: idè enim, teste D. Thomâ quæst. 18. de malo art. 5. *ex parte intrinseca immutabiles sunt, vel in bono, vel in malo post primam electionem, quia tunc finitur in eis status viatoris: At in casu de quo loquimur, non finitur in eis statim post primam electionem status viatoris; & ita dum talis status permaneret, Deus esset paratus ad eis conferendum auxilia supernaturalia: Ergo toto illo tempore mali Angeli non essent in malo completè & simpliciter obstinati, sed incompletè tantum & secundum quid.*

E Inferes secundò, causam obstinationis in hominibus damnatis peti non solum ex subtractione divinæ gratiæ, sed etiam ex inflexibilitate liberi arbitrii: nam ut ait S. Thomas quæst. 24. de veritate art. 11. *Anima separata Angelo conformatur, & quantum ad modum intelligendi, & quantum ad indivisibilitatem appetitus, quæ sunt causæ obstinationis in Angelo peccante: unde per eandem rationem in anima separata obstinatio erit. In resurrectione autem corpus sequeretur anima conditionem... & ita tunc eadem obstinationis ratio manebit.* Ex quo sequitur, apprehensionem, quæ homo antequam moreretur judicabat non esse sibi conveniens penitere, aut esse summum bonum quod verè non erat, fieri post mortem immutabilem, in instanti quo incipit ejus voluntas esse obstinata, sive sit primum instans separationis à corpore, sive aliud instans. De quo vide Ferrarientem 4. cont. Gent. cap. 65.

E Inferes tertio, tantam esse obstinationem Dæmonum, ut nullum opus moraliter bonum ex omni parte efficere possint, sed si aliquando efficiant aliquid opus ex genere suo moraliter bonum,

num, semper illud ex adjuncta circumstantia mala ab ipsis viciati.

Ratio hujus corollarii est, quia ut rectè ait D. Thomas in 2. dist. 7. quæst. 1. art. 2. sicut impossibile est voluntatem indeclinabiliter adhaerentem ultimo fini producere opus peccati, ita è contrario impossibile est à voluntate adhaerente immutabiliter perverso fini aliquid rectum opus provenire: Sed talis est voluntas Dæmonum; immobiliter enim, non solum ab extrinseco, sed etiam ab intrinseco, ut demonstratum est, adhæret perverso fini, nempe suæ beatitudini naturali ut perversè volitæ: Ergo nullum opus omni ex parte moraliter bonum efficere possunt. Major probatur, sicut confirmatio in bono, per quam voluntas indeclinabiliter adhæret recto fini, est determinatio, saltem quoad specificationem, quod bonum honestum: ita obstinatio in malo, per quam voluntas inconvertibiliter adhæret perverso fini, est quædam determinatio, saltem quoad specificationem, ad malum morale: Ergo sicut à voluntate confirmata in bono non potest procedere opus peccati; aliàs posset malum appetere, & sic non esset ad bonum determinata quoad specificationem; ita à voluntate obstinata in malo, non potest bonum aliquod opus procedere; alioquin posset bonum velle, & sic non esset determinata ad malum quoad specificationem.

30 Nec obstat hæc impotentia ad bonum libertati Dæmonum: non enim ad eam salvandam requiritur, quod post electionem perversi finis fiat indifferentes ad bonum & malum, sed sufficit indifferentia ad diversa mala, servato ordine ad eundem finem: sicut ad salvandam libertatem in Beatis non requiritur indifferentia ad bonum & malum, sed sufficit indifferentia ad diversa bona, servato ordine ad eundem finem.

Non obstat etiam quod damnati Sapient. 5. describuntur poenitentiam agentes, & præ angustia spiritus gementes: per illa siquidem verba non describitur poenitentia undè que moraliter bona, sed coinquinata aliqua mala circumstantia, scilicet invidia salutis electorum; propter quod subdit sacer textus: *Dicentes, hi sunt quos habuimus aliquando in derisum, & in similitudinem improperii, & ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos fors illorum est.*

31 Dices: Dona naturalia manserunt integra in Dæmonibus, ut ex Dionysio docet S. Thomas hic art. 1. in corp. Sed opus morale ex omni circumstantia bonum, non est supra naturalem facultatem Angeli; Ergo illud potest Dæmon efficere.

Respondeo dona naturalia in Angelis mansisse integra, quantum ad ea quæ pertinent ad ordinem naturæ, non tamen quantum ad ea quæ pertinent ad ordinem moralem, cum totus ordo moralis ex intentione finis pendeat, & finis intentio in Dæmonibus depravata sit. Unde licet opus moraliter bonum non excedat facultatem voluntatis absolute sumptæ, ipsius tamen jam obstinatæ, & sub prava affectione mali finis consideratæ, non solum superat facultatem, sed etiam illi omnino repugnat.

ARTICULUS II.

Quomodo ignis inferni liget Dæmones, & unde detur alia pena sensus, quæ acerbius eos torquet?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententia.

Supponimus primò tanquam certum, ignem quo cruciantur Dæmones in inferno, esse materiale & corporeum, non verò aliquid duntaxat spirituale, quod metaphoricè ignis dicitur, ut estimarunt antiquitùs aliqui Hæretici, pro eodem fumentis ignem illum, & propriam unitatemque damnati conscientiam.

Ratio hujus suppositionis est. Primò quia Scriptura non solum pro dæmonibus, animabusque hominum damnatorum, à corporibus separat; sed etiam pro earum corporibus, post diem iudicii, ignem illum statuit in gehennam: de illis enim jam resuscitatis dicitur Matth. 25. quod ibunt in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis ejus: Sed corpora non possunt pati nisi corporali pena (inquit D. Thomas quæst. 26. de veritat. art. 1.) Ergo ignis ille corporeus est.

Secundò, Verba Scripturæ ex communi regulâ D. Augustini, nunquam metaphoricè, sed in proprio sensu intelligenda sunt, nisi ex tali sententiâ aliquid sequatur absurdum, aut Scriptura ipsa oppositum doceat alibi: At nihil prius absurdum sequitur, ut constabit ex dicendis, si supplicium dæmonibus & aliis reprobis debitum (quod Scriptura læpius nomine ignis designat & vocat) de igne vero, subinde corporeo, intelligatur, nulliusque plures factis litteris citari potest locus, tali intelligentia contrarius & repugnans: Ergo tale supplicium de igne vero & corporeo intelligendum est.

Tertio, Communis Patrum doctrina est, quod ille ignis sit corporeus: Divus enim Augustinus sic de civit. cap. 10. loquens de Dæmonibus, *Adhæbunt, inquit, spiritus incorporei, corporeis ignibus cruciandi.* D. Gregorius 4. Dialogorum cap. 29. postquam quæsitur an ille ignis sit corporeus? respondet: *Corporeum esse non ambigo.* D. Hieronymus in cap. 66. Isaia, & Epist. 59. cap. 2. inter Originis errores refert, quod ignem inferni, peccatorum conscientiam esse voluerit. Laurentius Justinianus de casto connubio cap. 16. de igne inferni hæc scribit: *Ignis est ibi corporeus, inextinguibilis, utrens necessitate fomenti materialis, divinâ tamen virtute corpora concremans, spiritus autem non calefaciens, sed crucians, lucet quidem ad panam, minime tamen ad consolationem.* Deum alius omnibus, D. Cyprianus libro de laudibus Martyrii cap. 17. internum sic eleganter describit: *Sæviens locus, cui generosa nomen est, magno plangentium murmure & gemitu, & eructantibus flammis per horrendam suffraginis noctem, sæva semper incendia camini famantem expirat; globus ignium ardens obstruitur, & in varios penas exitus relaxatur. Tunc sapiendi plurima genera, tum in seipso convolvit quidquid ardens emittit flamma cruciarit. Sane non spirituales & metapharici, sed materiales & corporei ignis est ista delictorum Eidem veritati subscribunt omnes Doctores Scholastici.*

Dices tamen: Vermis ille quem simul cum igne